

Марево Есхілового Орла

Тодось Осьмачка

Із Батьківщини рідної втікач,
ще й емігрант між втікачами,
якому радощі чужі і плач,
і шепотіння серць ночами
з теплом тієї правди на устах,
яку веде із мрії туга
по чужинецьких селах та містах,
гадаючи, що в царство духа,
Я йшов . . .

І теж шукав серед Баварських мряк,
щоб речі хтось привіз з вокзалу,
і врешті українця, косаря,
побачив, що косив помалу.
Під ним ріка ревля до скель та стін,
і гори, мов ночей предтечі,
з-за неї кидали на нього тінь
густішу за холодний вечір.

А день шумів з ясних джерел
на мальовничі панорами,
і наді мною велетень-орел
летів і блискав пазурями
такими, як у косаря коса,
коли влітає в вогкі трави
і об жало її бряжчить роса,
покіс пригнувши золотавий.
І, згадуючи, що "довліє дневі",
з надією сказав я косареві:
" допоможіть мені
з вокзалу чамайдан ... За гроші" ...
— "Допомогти? ... Я й сам не на коні...
Тут німець єсть один хороший:
Мені він косу дав і сінокіс,
напевно й вам щось допоможе".
А з гір шумів старий, холодний ліс,
неначе ти, Мій Вічний Боже. . .

І до вершини, повної снігів,
я повернувся горю радий,
аж там згори проміння з двох боків
у два шуміло світлоспади,
і аж на цей бік річки у бору
дві плями клало, мов постелі,
між ними витягши густу й сиру
до нас повзучу тінь по скелі.
І проказав уже я до вершка
гострішого, як з криці тичка,
де мабуть від орла, що сів, важка
лежала пляма невеличка:
— "Гей, брате, пташе найвільніший мій,
знесилилась душа у мене
і хилиться в Баварії чужій
на скошене зело зелене.
І линути не можу легко так,
як ти на гору в тінь мовчущу,
коли виблискуєш, неначе знак
коси, що травам лине в гущу . . .
Гей, брате-пташе, поможи мені
до тебе Б гори щонайвищі,
аби я від людей на вишині
був вільний навіть в громовищі" . . .
Але я схаменувся серед мрій,
бо уявив, що слово в русі
моє завмерло десь аж там вгорі,
де зела й сніг на вічній смузі,
і щойно дивиться із вишини
орел з увагою на мене,
то голосу не чує ні луни
на урвище своє шалене.

І тільки бачить з крижаних висот
і голову мою задерту,
і вверх роззявлений мій дико рот
на машкару похожий мертву,
і теж гадає там турботно він,
аби мене до себе взяти
і в сніг, і в тінь, і в соняшний розгін
і в камінь гострий та іклатий . . .

Але аби спочатку груди ці
розбити, ніби білі ґрати,
й легені вирвати, щоб на кінці
найвищої гори склювати. . .
А потім і печінку, і живіт
ще може вирвати в живого
і, винісши понад скелястий світ,
там кров'ю бризкати на нього . . .

І, ох, душе проклята з хижаком,
нарешті я дізнався нині,
що я низам лиш рідний піджаком,
але й твоїй чужий вершині;
і знаю серцем чистим самотин,
могутніших за вічний досвід,
що мешканець і я стрімких вершин,
яких не долітав ти й досі.
І у прийдешньому ніколи ти
не вилетиш на них, паскудо,
і кров'ю не забризкаєш світи,
що сонце підняло над людом . . .
І щойно до шпилів твоїх літак
буває кожний день промовцем,
то на моїх вершинах тільки птах
щебече той, що зветься сонцем!

І їх, таємних, як життя й загин,
і ті не знають ще й сьогодні,
серед яких блукаю я один
і безпорадний, і самотній,
сумуючи за верхогір'ям тим,
з якого кулею з пістоля
мою вниз душу витрусив не дим,
але чиясь злочинна воля.

І нині тільки інколи назад
її земля пускає, мати,
щоб потім самотою у стократ
болючіше внизу страждати.
І знаю, з мукою такою вдвох
душа покине світ тривоги,

але не знаю чи свідомий Бог,
де їй полегшає хоч трохи" . . .

Та хвилі берег ревищем трясли,
і хтось чужий бряжчав косою,
і не гукали клекотом орли
ні в горах, ні попід горою.
І я отямившись почав іти
туди між таборові вежі,
де світ для мене вже не мав мети,
як мокрий попіл по пожежі. . .